

שאלות הנוגע להחורף - שיעור 691

I. המעיל פלעסטיק החדש שיש בו מכסה פלעסטיק המחובר בו ונעשה כפרט להציל הכובע הרגיל מהגשם והשלג אם יש בו חשש איסור אהל ארעי שמאהיל הפלעסטיק על מה שנקרא brim בטפח ואבאר

(א) **ושמעתי מפוסק מפורסם** שיש לחוש לאהל ארעי ועיין בשו"ע (ה"ב - פ) דכובע שהוא מתפשט להלן מראשו טפח אסור להניחו בראשו אפילו בבית משום אהל ואפילו אינו מתכוין לאהל והרמ"א לא הגיה ועוד עיין בט"ז (ה"ב - כ"ז) דהעושה טלית ממין הקשה שהוא אינו נכפל אלא מונח ישר אסור אם יצא טפח חוץ לראשו שהוא כמו כובע לר"ת דאסור

(ב) **אמנם עיין במ"ב** (ס"ק ק"ה - ק"ז) שכתב דדוקא כשהיה השפה שיצא קשה ביותר ואינו נכפל אז חשוב אהל ואי לאו הכי הרי הוא כגלימא בעלמא וכן אם השפה עשוי בשפוע ג"כ יש לצדד דלא מקרי אהל באופן זה ועוד העולם סומכין על שיטת רש"י וסייעתו שאין בכובע איסור אהל כלל ולכן אין למחות במקום שנוהגין להקל אף שמסתמא נעשה שפה כזו לצל ומ"מ יש מקום להחמיר כדעת השו"ע שכן הוא דעת הר"ח והרמב"ם והערוך והר"ת והרה"מ והאר"י ז"ל וזה אפילו כשאינו נעשה לצל

(ג) **ועיין באג"מ** (ה"ב - ק"ט) שכתב אם מכסה הפלעסטיק יכסה יותר מהראש הוא בגד ממש ומותר לצאת בו אף שאין דרך הכל ללבושם ובכל ג' תשובות (ק"ח - ק"ט) האג"מ לא כתב שיש חשש על המכסה פלעסטיק משום איסור אהל

(ד) **אפשר דומה לגג שיש בו צירים** שמותר לפותחו ואין בו איסור אהל (רמ"א תרכ"ו - ג) עיין בקובץ אור ישראל (תשנ"ו - גליון ג) שכתב בשם הרב מנחם זילבער מהתאחדות הרבנים מחבר של שו"ת מאזני צדק שאסור לצאת בכיסוי החדש של פלעסטיק משום שאין אדם לובש אותו בכוונה להצילו מצער הגשם רק להציל הכובע ודינו כמוך של נדה וגם יש לדון שיש חשש שיסירו כשיפסיק הגשם ועיקר ראיתו מדיוק במג"א (ה"ב - סקכ"ג) וט"ז (סק"י) והב"י (סוף ה"ב) (ודיוקו אינו מדויק דעת עצמי) עיין שם במג"א ומ"מ התם המכסה אינו מחובר ויש חשש משום הוצאה משא"כ הכא דהחשש משום אהל והתם לא דברו כלל מאיסור אהל ולכן נראה לי דאין למחות בהמקילין

II. שאלות

(א) **לצאת בבתי ידיים בשבת מותר** ויש מחמירים בלא תפירה או קשירה מע"ש וראוי לחוש לדבריהם (ה"ב - ל"ז) ובעל נפש צריך להחמיר (מ"ב סקמ"ב) אמנם הט"ז (ה"ב - כ"ז) פריך דאם תלויים ע"י תפירה או קשירה ולא היו על ידיו הוי כמשא ולא בטל והגר"א ג"כ הקשה דחשיב ולא בטל איברא הא"ר (ה"ב - ס"ב) מתרץ דאפילו הכי נחשב בבתי ידיים ארוכים ובטל והתוספות שבת מתרץ דחשיב כלאחר יד אם תלויים ואינם אלא מדרבנן (והט"ז והגר"א לא ניחא להם לתרץ כן ואבאר) והנפק"מ ביניהם אם יוצא במחוכרים ותלויים דלהא"ר מותר ולהתוספות שבת אסור מדרבנן ועוד נפק"מ אם מחוכרים להבגד למעלה על משיחה ארוכה ואינם מחוכרים לבית יד דלהא"ר יהיו אסורים ולהתוספות שבת יהיו מותרים אם לבושים ואפשר דאפילו בתלויים אם דרכו בכך כל השבוע מותר וצ"ע ועיין בערוך השלחן (ה"ב - ק"ה) דאם הקור גדול יש להתיר בפשיטות (ספר רבתי לשבת זף ס"ג) אם לבוש על ידיו

(ב) **בתי אזנים מותר לצאת בהם** (כ) דאם צריך למשמש אין צריך ליטלו משם רק מגביה קצת ועדיין על הראש (כ) ועוד אין צריך להחמיר יותר ממה שכתבו האחרונים בפירוש וגם כן לנשים אין צריך להחמיר

(ג) **מותר לצאת בעת הגליד ב' icebreakers** שמהדקים ע"י רצועות ע"ג המנועל דהט"ז מתיר לצאת במקל בידו וגם להחולקים עליו אפשר להתיר משום שמהודק להמנועל ודרכו בכך נקרא משמש לבגדו וכבגדו דמי

(ד) **אם יש איסור מוקצה על השלג שנפל מערב שבת** עיין שבת (נ"ח): אין מרזקין את השלג בשביל שיזובו מימיו משמע משום דאין על שלג שנפל מע"ש שם מוקצה ולכן מותר ליתן כלי תחת הדלף בשבת (של"ח - ה) וכ"כ המ"ב (של"ח - סק"ל) דאין על המטר היורד שם מוקצה או נולד וגם אם הוא ראוי רק לשתית בהמה החתם סופר (סימן פ"ט) הניח בצ"ע אם מותר לטלטל שברי הקרח שבכלי לאחר ששברם משום שברי כלים שנשברו בשבת אבל שלג מותר לטלטל אפילו לדעת החת"ס משום דלא שייך הטעם דשברי כלים וכן כתב השו"ת מאמר מרדכי (סימן ז)

(ה) **אם יש איסור נולד על השלג שנפל בשבת** עיין בתוספות (רי"ב ז"ה ד"ה קס"ד) אמנם לפי מסקנת הגמרא (עירובין מ"ו:) דאמרינן מיא בעבים מינד ניידי היו המים בעולם ולא הוה מוקצה או נולד אמנם הפמ"ג (צפתיקה כוללת דיני מוקצה להלכות יו"ט אות כ"ט) סבר דאסור משום

נולד אם נפל בשבת וצע"ג עיין בשמירת שבת כהלכתה (ט"ז הערה ק"י) דידוע שהשלג נעשה רק סמוך לירידת הגשם על האדמה ונמצא שלא היה כלל מאתמול ואפ"ה מבואר דאין זה חשיב נולד ועיין שם (פרק י - הערה י"ד) דלא אסור נולד אלא בנשתנה למעליהתא משלג למים ולא להיפך משום דנשתנה לגריעותא ממים לקרח ולכן מותר לעשות קרח ממים בשבת ויום טוב (לשיטתו) וי"א דר' משה פיינשטיין סבר דבזמן הזה דאין שימוש לשלג והוא מוקצה (אג"מ ה - כ"ז - ל"ז) וע"ע בספר הלכות שבת (דף 120 הערה של"ה)

(ו) אין ללבוש פלעסטיק ע"ג מנעלים כדי להקל הלבשת הערדליים על המנעלים ולצאת בו ואע"ג דאיתא צסימן ש"ג סעיף ט"ו דיוצאין כמוך שנותנין בסנדל שאני התם שהמוך משמש לרגלי אדם בעת הילוכו משא"כ בהפלעסטיק הנ"ל ודומה להוצאת shoehorn במנעל וגרוע מזה שדרכו בכך בחול ויש חשש איסור תורה ואם הפלעסטיק משמש לרגלו אולי יש להתיר וכן הסכים לי רב דוד פיינשטיין ואכמ"ל

(ז) פיזור מלח על גבי קרח שבמדרגות וכדומה - עיין בשו"ת מחזה אליהו (ס"ז) שכתב דלדעת הרמב"ם (כ"ה - י"ג) ורש"י (ז"ה) דדוקא מרסק בידים אסור אבל ריסוק ממילא מותר וגם לדעת בעל התרומות יש להתיר משום ג' טעמים (c) דלדעת הרמ"א (ש"ח - ט"ז) במקום צורך גדול יש להתיר (ב) דלדעת הפמ"ג בראש יוסף (ש"ה ז"ה) ששיטת התרומות הוא שאם המניח ברד כנגד החמה ואין בדעתו לטלטלו כלל בשבת אין בהנחה זו שום איסור רק בטלטול אחר שנמס יש איסור (ג) אין המים הנמס עומד וניכר אלא נבלע בתוך השלג והוי כנותן שלג וברד לתוך כוס ומותר ולכאורה זה רק גרם מוליד ודומה להשו"ע (ש"ח - ט"ז) ובמקום צורך פסק הרמ"א דאין להתמיר

(ח) אם יש להתיר לפנות שלג על ידי נכרי - עיין בשו"ת משנה הלכות (ד - מ"ה) דצריך לומר לנכרי שלא ינקה אלא עד ד' אמות ואם יעשה הנכרי מעצמו יותר מד"א אדעתא דנפשיה עביד ועוד כתב דהמדתה שלג ברגליו פחות מד"א אין מוחין

(ט) אם יש לנקה קרח ע"י ישראל אם יש חשש סכנה - עיין בשו"ע (של"ד - כ"ז) דגחלת המונחת במקום שרבים ניזוקים בה יכול לכבותה אפילו אם היא של עץ דהלכתה כרבי שמעון דמלאכה שאינה צריכה לגופה פטור וכן קוץ המונח ברה"ר מותר לטלטלו פחות פחות מד' אמות ובכרמלית מותר לטלטלו להדיא משום דחיישינן שמא יזקוק בו רבים (ש"ח - י"ח) וכן זכוכית שנשברה על השלחן או במקום שהולכין מותר לטלטל השברים כדי לפנותן שלא יזקוק בהם (רמ"א ש"ח - ו) ומ"מ איני יודע מי שמתיר לנקה קרח ברה"ר ע"י ישראל אפשר מטעם זלזול שבת וצ"ע

(י) מי שאין לו חום בבית והוא קר מאד בבית (40°F) ויש לו תינוק של ג' חדשים והשעה הוא 3:30 a.m. בבוקר והקור בחוץ הוא 20° below zero נראה לי שיש סכנה לילך על הרחוב למצוא נכרי (רע"ו - ה) ולהביא הנכרי הביתה אמנם אין להתיר ע"י קטן דהוי איסור דאורייתא לשום מים בתנור הסקה בשבת משום הבערה וגם משום בישול ואפשר שלא מועיל שינוי דאין עצם ההבערה והבישול נעשה בשינוי ויש אומרים דאין צריך לחלל השבת בעבור החום וצריך להלביש התינוק בכגדים חמים כמו שעשו בימים הקדמונים ויש אומרים שצריך לילך לחנות שנקרא 24-hour store ולומר לנכרי להתקשר למשתרה או למקום אחר לבקש מנכרי שיבוא ולי נראה שצריך להוציא התינוק מביתו לבית חבירו שיש בו חום ע"י שנים שעשו ויש עוד צד היתר דרה"י לרה"י דרך רה"ר הוי רק איסור דרבנן לכמה פוסקים אם אפשר שלא לעמוד ולכן הוי שבות דשבות אי נמי לפתוח הברז של מים ג"כ בהיתר של שנים שעשו

(יא) סילון מים הגדול (water main) שבבית שנקפא מהקור ואין מים בבית יש להתיר אמירה לנכרי לתקן הסילון ואפילו ע"י איסור דאורייתא משום צרכי בית הכסא דגדול כבוד הבריות וגם לשאר צרכי מצוה כגון נטילת ידים ועוד שלא יתפוצץ הסילון דאדם בהול על ממונו (רס"ו - ח ושי"ז - ב) ולכאורה ג"כ מותר אמירה לנכרי להתקשר בטלפון אם הנכרי המתקן הסילון שיבוא

(יב) מותר לפתוח הברז של מים חמים בערב שבת וגם הברז שבו מים צוננים כדי שלא נקפא הסילונים ואין חשש משום בישול אם המים חמים מועטים והצוננים אינם מועטים (ש"ח - י"ז)

(יג) אם נתפוצץ הסילון ויש מכול בבית מותר לסגור הסילון הגדול שנכנס משם מים לבית ואם חשש הפסד גדול או פגם בכבוד שבת מותר לומר לנכרי כל המציל אינו מפסיד (של"ד - כ"ו)

(יד) אמנם נראה לי דאם צריך להסיר התנור ההסקה וליתן במקומו תנור חדש אין להתיר שבוזה יש בו זלזול גדול בכבוד השבת וצריך לילך לשכינו עד אחר השבת ואין לו ההיתר דהכל חולים אצל הקור (רע"ו - ה)

(טו) כשאין הקור גדול אסור לומר לנכרי אמנם מי שיש לו נכריה בבית אף אם היא תסיק כשאין הקור גדול דהו"ל כאלו עשה מדעתה וא"צ לצאת מביתו (מ"ב רע"ו - מ"ה) ועיין במ"ב (רע"ו - י"ג) דאם צוהו מתחלה צריך לצאת אח"כ מהבית